

Öznur ATIŞ

AVRUPA İNSAN HAKLARI SÖZLEŞMESİ BAĞLAMINDA ULUSLARARASI ÇOCUK KAÇIRMA

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	V
KISALTMALAR.....	XV
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

ULUSLARARASI KAÇIRILAN ÇOCUKLARIN İADESİNİN NORMATİF ÇERÇEVESİ

1.1. BİRLEŞMİŞ MİLLETLER DÜZLEMİNDEKİ NORMATİF DÜZENLEMELER	7
1.1.1. 1980 Tarihli Uluslararası Çocuk Kaçırmanın Hukuki Veçhelerine Dair Lahey Sözleşmesi.....	7
1.1.1.1. 1980 Tarihli Uluslararası Çocuk Kaçırmanın Hukuki Veçhelerine Dair Lahey Sözleşmesinin Amacı.....	10
1.1.1.2. 1980 Tarihli Uluslararası Çocuk Kaçırmanın Hukuki Veçhelerine Dair Lahey Sözleşmesi'nin Uygulama Alanı	12
1.1.1.3. 1980 Tarihli Uluslararası Çocuk Kaçırmanın Hukuki Veçhelerine Dair Lahey Sözleşmesi Hükümlerinde Yer Alan Hukukî Kavram ve Tanımları.....	14
1.1.1.3.1. Çocuğun Kaçırılması ve Alıkonulması	14
1.1.1.3.2. Mutad Mesken.....	16
1.1.1.3.3. Koruma Hakkı ve Ziyaret Hakkı.....	24
1.1.1.4. 1980 Tarihli Uluslararası Çocuk Kaçırmanın Hukuki Veçhelerine Dair Lahey Sözleşmesi Uyarınca Çocuğun İadesi	26
1.1.1.4.1. Derhal İade.....	28

1.1.1.4.2. 1980 Tarihli Uluslararası Çocuk Kaçırmanın Hukuki Veçhelerine Dair Lahey Sözleşmesi Uyarınca Çocuğun İade Talebinin Reddi	30
1.1.1.4.2.1. Çocuğun Yeni Ortamına Adapte Olduğunun Tespit Edilmesi	31
1.1.1.4.2.2. Koruma Hakkının Etkili Bir Şekilde Kullanılamaması veya Hukuka Aykırı Olarak Gerçekleştirilen Yer Değişikliğine İzin veya İcazet Verilmesi	32
1.1.1.4.2.3. İadenin Çocuğu Fiziki veya Psikolojik Bir Tehlikeye Maruz Bırakacağı veya Tolere Edilemeyecek Bir Duruma Düşüreceği Yolunda Ciddi Bir Risk Olduğunun Tespit Edilmesi	34
1.1.1.4.2.3.1. Fiziki Zarar	37
1.1.1.4.2.3.2. Psikolojik Zarar	37
1.1.1.4.2.3.3. Tolere Edilemeyecek Durum ...	39
1.1.1.4.2.3.3.1. Aile İçi Şiddet	40
1.1.1.4.2.3.3.2. Kardeşlerin Ayrılması	44
1.1.1.4.2.3.4. Pandemi Dönemindeki Uygulaması.....	46
1.1.1.4.2.4. Görüşünü Beyan Edebilecek Yaş ve Olgunlukta Bulunan Çocuğun Geri Dönmek İstemediğini Beyan Etmesi	52
1.1.1.4.2.5. Çocuğun İade Edileceği Ülkede İnsan Hakları İhlallerinin Bulunması...	53
1.1.2. Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi	56
1.1.2.1. Çocuğun Üstün Menfaati	60
1.1.2.2. Çocuğun Üstün Menfaatinin Birincil Planda Dikkate Alınması Hakkı (Madde 3 Paragraf 1) Genel Yorum No:14.....	61

1.1.3. 1996 Tarihli Velayet Sorumluluğu ve Çocukların Korunması Hakkında Tedbirler Yönünden Yetki, Uygulanacak Hukuk, Tanıma, Tenfiz ve İşbirliğine Dair Lahey Sözleşmesi.....	67
1.1.3.1. 1996 Tarihli Velayet Sorumluluğu ve Çocukların Korunması Hakkında Tedbirler Yönünden Yetki, Uygulanacak Hukuk, Tanıma, Tenfiz ve İşbirliğine Dair Lahey Sözleşmesi'nin 1980 Tarihli Uluslararası Çocuk Kaçırmanın Hukuki Veçhelerine Dair Lahey Sözleşmesi ile İlişkisi.....	69
1.1.3.2. 1996 Tarihli Velayet Sorumluluğu ve Çocukların Korunması Hakkında Tedbirler Yönünden Yetki, Uygulanacak Hukuk, Tanıma, Tenfiz ve İşbirliğine Dair Lahey Sözleşmesi'nin Amacı	70
1.1.3.3. 1996 Tarihli Velayet Sorumluluğu ve Çocukların Korunması Hakkında Tedbirler Yönünden Yetki, Uygulanacak Hukuk, Tanıma, Tenfiz ve İşbirliğine Dair Lahey Sözleşmesi'nin Uygulama Alanı	71
1.1.3.4. 1996 Tarihli Velayet Sorumluluğu ve Çocukların Korunması Hakkında Tedbirler Yönünden Yetki, Uygulanacak Hukuk, Tanıma, Tenfiz ve İşbirliğine Dair Lahey Sözleşmesi Hükümlerinde Yetki Kuralları.....	74
1.1.3.5. 1996 Tarihli Velayet Sorumluluğu ve Çocukların Korunması Hakkında Tedbirler Yönünden Yetki, Uygulanacak Hukuk, Tanıma, Tenfiz ve İşbirliğine Dair Lahey Sözleşmesi Kapsamında Uygulanacak Hukuk	77
1.1.3.5.1. Koruma Tedbirlerine Uygulanacak Hukuk.....	77
1.1.3.5.2. Velayet Sorumluluğuna Uygulanacak Hukuk.....	78
1.1.3.6. 1996 Tarihli Velayet Sorumluluğu ve Çocukların Korunması Hakkında Tedbirler Yönünden Yetki, Uygulanacak Hukuk, Tanıma, Tenfiz ve	

İşbirliğine Dair Lahey Sözleşmesi Hükümlerinde Tanıma ve Tenfiz	78
1.1.3.6.1. Tanıma	78
1.1.3.6.2. Tenfiz.....	81
1.2. AVRUPA DÜZLEMİNDEKİ NORMATİF DÜZENLEMELER	82
1.2.1. Avrupa Konseyi Düzenlemeleri	82
1.2.1.1. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi.....	82
1.2.1.2. Çocukların Velâyetine İlişkin Kararların Tanınması ve Tenfizi ile Çocukların Velâyetinin Yeniden Tesisine İlişkin Avrupa Sözleşmesi	85
1.2.1.2.1. Çocuğun İadesi.....	86
1.2.1.2.2. Çocukla Kişisel İlişki Kurma Hakkı	88
1.2.1.3. Çocuk Haklarının Kullanılmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi.....	89
1.2.1.4. Çocukla Kişisel İlişki Kurulmasına Dair Avrupa Sözleşmesi.....	91
1.2.2. Avrupa Birliği Düzenlemeleri	96
1.2.2.1. Brüksel II <i>bis</i> Tüzük	96
1.2.2.1.1. Brüksel II <i>bis</i> Tüzük'ünde Yer Alan Hukuki Kavramlar	100
1.2.2.1.1.1. Çocuğun Kaçırılması ve Alıkonulması.....	100
1.2.2.1.1.2. Mutad Mesken	100
1.2.2.1.1.3. Koruma Hakkı ve Ziyaret Hakkı	101
1.2.2.1.2. Çocuğun İadesi.....	101
1.2.2.1.2.1. Çocuğun ve Kaçıran Ebeveynin Hukuki Dinlenilme Hakkı	102
1.2.2.1.2.2. Hızlı Hareket Etme Yükümlülüğü	103
1.2.2.1.2.3. İade Talebi.....	104
1.2.2.1.2.4. İade Talebinin Reddi.....	105

İKİNCİ BÖLÜM
AVRUPA İNSAN HAKLARI SÖZLEŞMESİ
KAPSAMINDA VE AVRUPA İNSAN HAKLARI
MAHKEMESİ KARARLARI IŞIĞINDA
ULUSLARARASI ÇOCUK KAÇIRMA

2.1. AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ’NİN ODAK İNCELEME	
MADDESİ: AİLE HAYATINA SAYGI HAKKI.....	110
2.1.1. Adil Yargılanma Hakkı ile Olan İlişkisi	110
2.1.2. Uluslararası Çocuk Kaçırmaya İlişkin Rehber İlkeler	114
2.1.2.1. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Madde 8	
Yükümlülüklerinin Uluslararası Belgeler Dikkate	
Alınarak Yorumlanması İlkesi	123
2.1.2.2. Devletin Takdir Marjı İçinde Adil Denge	
Kurması İlkesinin Gereklere	125
2.1.2.2.1. Çocuğun Üstün Menfaati İlkesinin	
Uluslararası Çocuk Kaçırma Vakalarına	
Uygulanması	127
2.1.2.2.1.1. Genel Olarak	127
2.1.2.2.1.2. Çocuğun Üstün Menfaati	
İlkesinin Uluslararası Çocuk	
Kaçırma Kararlarında Değişen Seyri	128
2.1.2.2.1.2.1. Ignaccolo-Zenide/	
Romanya Kararı	129
2.1.2.2.1.2.2. Neulinger ve Shuruk/	
İsviçre Kararı.....	130
2.1.2.2.1.2.3. X/Letonya Kararı.....	134
2.1.2.2.2. Çocukla Kişisel İlişkide Bulunma Hakkı...	137
2.1.2.2.3. İade Talebinde Yer Alan İddialar İçin	
Spesifik Gerekçelere Yer Verme İlkesi	140
2.1.2.2.4. Karar Alma Sürecinin Adil Olma İlkesi.....	148
2.1.2.2.5. Hızlı Hareket Etme Yükümlülüğü	152

2.1.2.2.5.1. Karar Alma Sürecinde Hızlı Hareket Etme Yükümlülüğü	155
2.1.2.2.5.2. İade Kararının İcrasında Hızlı Hareket Etme Yükümlülüğü	158
2.2. AVRUPA İNSAN HAKLARI SÖZLEŞMESİ KAPSAMINDA İNCELENEN DİĞER HAKLAR	165
2.2.1. Adil Yargılanma Hakkı.....	166
2.2.1.1. Silahların Eşitliği ve Çelişmeli Yargılama İlkeleri.....	166
2.2.1.2. Aleni Yargılanma Hakkı	167
2.2.1.3. Makul Sürede Yargılanma Hakkı.....	170
2.2.2. Ayrımcılık Yasağı	175
2.2.3. Geçici Tedbir Kararları.....	181

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ
STANDARTLARI IŞIĞINDA TÜRK HUKUKUNDA
ULUSLARARASI ÇOCUK KAÇIRMA

3.1. TÜRK HUKUKUNDAKİ NORMATİF DÜZENLEMELER	183
3.1.1. İlgili Anayasal Dayanaklar.....	184
3.1.1.1. Aile Hayatına Saygı Hakkı	184
3.1.1.2. Adil Yargılanma Hakkı	185
3.1.2. 5717 Sayılı Uluslararası Çocuk Kaçırmanın Hukuki Yön ve Kapsamına Dair Kanun.....	185
3.1.3. 65/2 Sayılı Genelge.....	197
3.1.4. Çocuğun Kaçırılması ve Alıkonulması Suçu.....	199
3.2. AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ'NE KONU OLAN TÜRK MAHKEMESİ YARGILAMALARINDA ULUSLARARASI ÇOCUK KAÇIRMA KARARLARI	202
3.2.1. Çocukla Kişisel İlişkide Bulunma Hakkı	204
3.2.2. İade Talebinde Yer Alan İddialara İlişkin Spesifik Gerekçelere Yer Verme İlkesi	207

3.2.3. Karar Alma Sürecinin Adil Olması	209
3.2.4. Hızlı Hareket Etme Yükümlülüğü.....	211
3.3. ANAYASA MAHKEMESİ KARARLARINDA ULUSLARARASI ÇOCUK KAÇIRMA.....	222
3.3.1. Aile Hayatına Saygı Hakkı	225
3.3.1.1. Çocukla Kişisel İlişkide Bulunma Hakkı	228
3.3.1.2. İade Talebinde Yer Alan İddialara İlişkin Spesifik Gerekçelere Yer Verme İlkesi	230
3.3.1.3. Karar Alma Sürecinin Adil Olma İlkesi	245
3.3.1.4. Hızlı Hareket Etme Yükümlülüğü.....	247
3.3.2. Adil Yargılanma Hakkı.....	254
SONUÇ	257
KAYNAKÇA.....	265
EKLER	275
KARAR LİSTESİ	283
KARAR TABLOSU	292